

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-118>

УДК 336.025

ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ

FINANCIAL POLICY TOOLS

Галабурда Анна Станіславівна

аспірантка,

Державний торговельно-економічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2688-4775>**Halaburda Anna**

State University of Trade and Economics

Стаття присвячена дослідженню теоретичних засад та практичних аспектів застосування інструментів фінансової політики держави в умовах трансформації глобальної економіки. Розглянуто сутність, цілі та завдання фінансової політики, її роль у забезпеченні сталого соціально-економічного розвитку країни. Проаналізовано основні види інструментів фінансової політики, зокрема бюджеті, податкові, грошово-кредитні, інвестиційні, боргові, соціальні та митні. Також досліджено їх вплив на макроекономічну стабільність, інвестиційну активність та соціальну сферу. Особливу увагу приділено дослідженню сучасних тенденцій розвитку фінансової політики та іншими глобальними викликами. Запропоновано шляхи підвищення ефективності використання інструментів фінансової політики в умовах невизначеності та динамічності розвитку економіки.

Ключові слова: фінансова політика, інструменти фінансової політики, бюджетна політика, податкова політика, грошово-кредитна політика, інвестиційна політика, боргова політика, соціальна політика, митна політика, макроекономічна стабільність, сталий розвиток, глобальні виклики.

The article is devoted to the study of the theoretical foundations and practical aspects of the application of state financial policy tools in the context of the transformation of the global economy. The essence, goals and tasks of financial policy, its role in ensuring sustainable socio-economic development of the country are considered. Financial policy occupies a central link in the economic system relations and plays the main role in the implementation of state-wide functions. It is aimed at achieving the goals of the state with minimal costs and sufficient efficiency. This policy has independent significance and at the same time is an important means of implementing state policy in any field. The main types of financial policy instruments are analyzed, including budget, tax, monetary, investment, debt, social and customs instruments. Their impact on macroeconomic stability, investment activity and the social sphere was also investigated. Special attention is paid to the study of modern trends in the development of financial policy and other global challenges. Ways to increase the efficiency of the use of financial policy instruments in conditions of uncertainty and dynamic economic development are proposed. The effectiveness of financial instruments of state financial policy depends on the degree of mutual agreement and coordination between fiscal and monetary mechanisms. An effective state financial policy is the key to sustainable development, economic growth and social well-being. Ensuring macroeconomic stability requires strengthening the financial sector and its key components. The completeness of analytical data and its predictability, the stability of the institutional environment and the relevance of legal support create the basis for the sustainable development of the socio-economic environment and the specific position of the state in the global environment. An important strategic task of state financial resource management is macroeconomic balance, coordination of financial policy links, and efficiency of financial resource allocation. Stable development of socio-economic relations can be ensured through the use of modern regulatory methods taking into account the cyclical nature of economic fluctuations and the coordination of financial policy links.

Keywords: financial policy, financial policy instruments, budgetary policy, tax policy, monetary policy, investment policy, debt policy, social policy, customs policy, macroeconomic stability, sustainable development, global challenges.

Постановка проблеми. Розвиток світових економічних відносин, який стрімко відбувається протягом останніх декількох років, характеризується посиленням інтеграції національних економік у світову систему через розвиток міжнародної торгівлі, фінансових

ринків, технологічних прогресів і культурних взаємозв'язків. Конкуренція на глобальному рівні стимулює розвиток фінансових ринків через інвестиції, кредити, операції з фінансовим капіталом. Прогрес соціально-економічних відносин неможливо уявити без взаємодії

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

сучасних методів регулювання економічного середовища – ланок фінансової політики: бюджетної, податкової, інвестиційної, грошово-кредитної, боргової, соціальної, митної. Їх злагоджене функціонування потребує вираженої та системної державної політики у сфері фінансового забезпечення за допомогою інструментів впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Значний внесок у дослідження процесу впливу інструментів фінансової політики на економічне зростання зробили такі вітчизняні вчені як О. Василик, А. Даниленко, І. Запартіна, Л. Лисяк, В. Макогон, А. Мярковський, В. Опарін, М. Пасічний, Г. П'ятаченко, В. Федосов, І. Чугунов, А. Чухно, С. Юрій. Їхні праці є важливими для розуміння сучасних проблем фінансової політики та розробки ефективних шляхів їх вирішення. Крім того, варто зазначити, що в Україні діють науково-дослідні інститути та центри, які займаються дослідженнями в галузі фінансової політики.

На даному етапі розвитку державних фінансів досить важливим є детальне вивчення інструментів фінансового регулювання економіки, визначення пріоритетних напрямів фінансової політики та удосконалення теоретико-методологічного рівня з метою поглиблення економічного розвитку країни.

Формулювання цілей. Дослідження сутності, цілей та завдань інструментів фінансової політики, її ролі в забезпеченні сталого розвитку. Оцінка ефективності використання різних видів інструментів фінансової політики в сучасних умовах. Проаналізувати вплив даних інструментів на макроекономічну стабільність, інвестиційну активність та соціальну сферу. Надати пропозиції щодо підвищення ефективності використання інструментів фінансової політики з метою досягнення цілей сталого розвитку суспільно-економічного середовища держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформаційні процеси, що відбуваються у світі, формують новий сучасний простір. Глобальні зміни впливають на кожну ланку життя, насамперед на економічне середовище – функціонування фінансових політик на різних рівнях, розвиток міжнародної торгівлі, зміна інвестиційного клімату, розгортання виробничих потужностей та багато іншого.

Глобалізація сприяє посиленню результативності фінансової політики, адже надає можливість враховувати ретроспективний досвід реалізації заходів фінансової та монетарної політики в країнах з розвинутою та

трансформаційною економіками, враховуючи доцільність їх конвергенції та адаптації до національної інституційної моделі економічного розвитку [1, с. 7].

Конкурентна позиція держави на світовій арені в першу чергу залежить від ефективного функціонування національної економіки, що можливо досягнути лише від злагодженого механізму забезпечення її внутрішніх та зовнішніх умов функціонування. Вагоме значення при цьому надається фінансовим ринкам в ступені глобалізації світової економіки, процесів інтернаціоналізації та транснаціоналізації виробництва. Безпосередньо великий вплив на показники соціально-економічного розвитку країни, залежить від обраної та обґрунтованої державою фінансової політики. Сучасна фінансова політика для ефективного функціонування та досягнення цілей має враховувати багатофакторність та мати багатоваріантність управління.

Фінансова політика виступає інструментом формування та впливу на рівень розвитку соціально-економічних відносин суспільства. Реалізація фінансової політики відбувається відповідно до пріоритетних напрямків економіки країни через порядок формування взаємовідносин ланок фінансової системи, розподіл і перерозподіл фінансових ресурсів держави, визначення пропорцій споживання та використання досвіду країн з розвинутою економікою. Фінансова політика держави відіграє стратегічно важливе значення для суспільства, оскільки вона визначає способи управління фінансовими ресурсами, впливає на рівень добробуту громадян, розвиток економіки та соціальну стабільність. Також вона формує основу для стійкого економічного та соціального розвитку, сприяє зростанню добробуту населення, підтримує соціальну справедливість і забезпечує стабільність суспільства.

Водночас, фінансова політика є багатограним процесом, адже спрямована на підтримку взаємозв'язку між економікою, суспільством та міжнародною політикою. Саме тому, під час формування напрямів та основних завдань фінансової політики держави важливо враховувати тенденції історичного розвитку економіки та соціальні потреби народу. Одним із найважливіших стратегічних завдань державного управління фінансовими ресурсами виступає макроекономічна збалансованість, координація ланок фінансової політики, ефективність розподілу фінансових ресурсів.

Фінансова політика займає центральну ланку у системі економічних відносин і відіграє головну роль у реалізації загальнодержавних функцій. Вона спрямована на досягнення цілей держави з мінімальними витратами й достатньою ефективністю. Дана політика має самостійне значення і водночас є важливим засобом реалізації політики держави у будь-якій сфері.

Важливо зазначити, фінансова політика тісно пов'язана з економічною політикою держави. Зміни, які відбуваються в ринкових відносинах країни, стратегії економічного розвитку - відображають в собі характер фінансової політики. З метою ефективної взаємодії всіх елементів фінансової політики держави необхідно враховувати об'єктивні та суб'єктивні чинники, а також зовнішні та внутрішні фактори соціально-економічного розвитку країни, насамперед це: стан економіки, рівень інфляції, зовнішні фактори тощо.

Процес реалізації фінансової політики неможливо уявити без її елементів. Складові фінансової політики є основою ефективного управління фінансовими ресурсами держави. Їх комплексна і узгоджена взаємодія дозволяє забезпечити сталий економічний розвиток, фінансову стабільність і добробут населення. Основними елементами фінансової політики варто назвати (рис. 1):

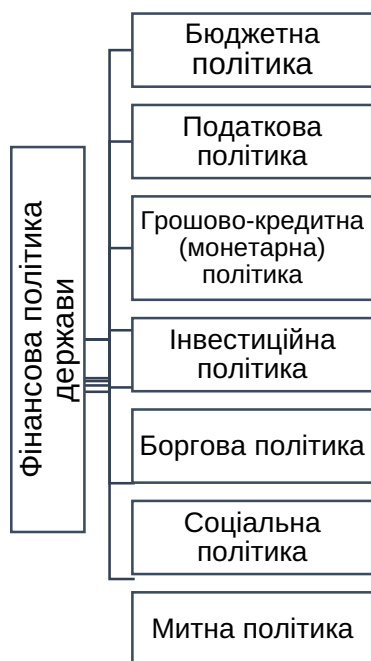

Рис. 1. Складові елементи фінансової політики держави

Джерело: складено автором на основі [2]

Бюджетна політика – вважається ключовим інструментом регулювання економіки. Саме вона в особі держави виступає регулятором макроекономічного зростання та є засобом реалізації економічної політики країни. Адже рівень показників результативності бюджетного механізму залежить від ефективності здійснення державного управління в країні [3, с. 15–22]. Бюджетна політика визначає підходи до формування, розподілу та використання бюджетних коштів з метою забезпечення економічної стабільності та розвитку країни. Насамперед бюджетна політика покликана забезпечити досягнення балансу між доходами і видатками бюджету. Проте, її цілі також передбачають регулювання бюджетного дефіциту та ефективне управління державним боргом, фінансування соціальних програм (освіта, охорона здоров'я, пенсії), розвиток економіки країни та покращення інвестиційного клімату, підтримка виробництва і розвитку бізнесу, забезпечення обороноздатності та безпеки.

Бюджетна політика є невід'ємною складовим елементом фінансової системи України, від неї залежить стабільність економіки та добробут суспільства. Саме тому, важливо підтримувати її ефективність та забезпечити прозорість, контроль і адаптацію до сучасних світових тенденцій. Повномасштабний наступ завдав руйнівних наслідків для економіки та країни загалом, що вплинуло на стан виконання Державного бюджету (таблиця 1).

Зростання рівня видатків у 2022 р. порівняно з попереднім періодом (див. табл.) спричинено повномасштабним вторгненням на територію України. За перші 4 місяці 2022 року Державний бюджет України виконано з дефіцитом, який суттєво перевищує показник попереднього року. Важливо зазначити, що запланований рівень дефіциту на січень-квітень 2022 р. становив 317.1 млрд грн [4]. Управління видатками бюджету має бути ефективним, щоб забезпечувати раціональне використання обмежених бюджетних ресурсів, отримуючи максимально можливий економічний або соціальний ефект. Найбільшу частку у структурі видатків державного бюджету станом на квітень 2021 р. становили соціальні видатки (116.5 млрд грн), видатки на забезпечення загальнодержавних функцій (58.7 млрд грн). У цьому періоді найменше фінансування виділялося на обслуговування житлово-комунального господарства (4.8 млн грн). На квітень 2022 р.

Таблиця 1

Показники виконання Державного бюджету України 2021–2022 р., млрд грн

Показники виконання (квітень)	Загальний фонд			Спеціальний фонд			Разом		
	2021	2022	Темп зростання	2021	2022	Темп зростання	2021	2022	Темп зростання
Доходи	313.8	365.9	52.1	43.7	46.7	3.0	357.5	412.6	55.1
Видатки	344.4	523.6	179.2	40.9	35.1	–5.8	385.3	558.7	173.4
Кредитування	–0.8	–0.3	0.5	2.1	1.5	–0.6	1.3	1.2	–0.1
Дефіцит/Профіцит	–29.7	–157.4	–127.7	0.7	10.0	9.3	–29.0	–147.4	–118.4

Джерело: складено автором на основі [4]

видатки Державного бюджету України суттєво зросли порівняно з відповідним періодом попереднього року. Видатки на забезпечення оборони (137.8 млрд грн), а також на соціальний захист та соціальне забезпечення (137.1 млрд грн) були найбільшими за обсягом. Такі показники свідчать про пріоритетні завдання бюджетної політики держави. Найменше у квітні поточного року фінансувалися видатки на житлово-комунальне господарство (5.4 млн грн), охорону навколишнього природного середовища (1.1 млрд грн). Усі капітальні видатки скоротили та спрямували в резервний фонд, який зараз є основним інструментом управління.

Одним з основних інструментів регулювання є податкова політика. Встановлюючи податки та податкові пільги, держава впливає на рівень доходів населення, стимулює або стримує економічну активність, регулює інвестиції та споживання. Наприклад, зниження податкових ставок може стимулювати інвестиції та розвиток підприємництва, тоді як підвищення податків на розкіш може зменшити соціальну нерівність. Вона включає види податків, ставки та податкові пільги, які держава застосовує для впливу на економічні процеси. Види податків можуть бути прямими (на доходи фізичних та юридичних осіб) та непрямими (на товари та послуги). Встановлення ставок податків визначає рівень податкового навантаження на економіку, впливаючи на інвестиції, споживання та заощадження. Податкові пільги надаються з метою стимулювання певних галузей економіки, підтримки соціально важливих програм та зниження податкового тягаря на населення з низькими доходами. Для здійснення детального аналізу щодо регулюючого впливу податків відповідно до рівня стягнення та для оцінки їх фіскального призначення, необхідно порівняти тенденції податкових надходжень

Державного бюджету та місцевих бюджетів (рис. 2).

У процесі аналізу показників податкових надходжень до Державного та місцевих бюджетів України за період 2014–2023 роки необхідно враховувати багато факторів, таких як політична та економічна ситуація в країні, зміни в податковому законодавстві. Виходячи з наведених даних рис. 2, можна дійти висновку, що податкові доходи до місцевих бюджетів коливалися у відповідності зі змінами податкових надходжень державного бюджету. Зміна обсягу податкових надходжень місцевих бюджетів спостерігається починаючи з 2015 року у бік зростання. Таке явище спричинено змінами у перерозподілі податкових надходжень між рівнями бюджетної системи, що відбулося внаслідок проведення реформування місцевого самоврядування та децентралізації органів місцевого самоврядування, тобто зменшення залежності місцевих органів влади від впливу державних органів влади.

Повномасштабна війна в Україні значно вплинула на структуру інституційної архітектури фіскальної політики країни. Роль податкових надходжень як найбільшого джерела надходжень до Державного бюджету України зменшилася, а гранти від іноземних партнерів та міжнародних фінансових організацій – суттєво збільшилися. Саме тому помітна ситуація зі зменшенням обсягу податкових надходжень, які мали місце у 2022 році. Війна принесла з собою значні руйнування промислових підприємств, транспортної інфраструктури та енергетичних об'єктів, що як наслідок призвело до скорочення виробництва та зменшення доходів підприємств. Значна частка бізнесу змушена була припинити свою діяльність через бойові дії або скоротити кількість працівників, що призвело до зниження економічної активності та зменшення надходжень від податків. Велика кількість насе-

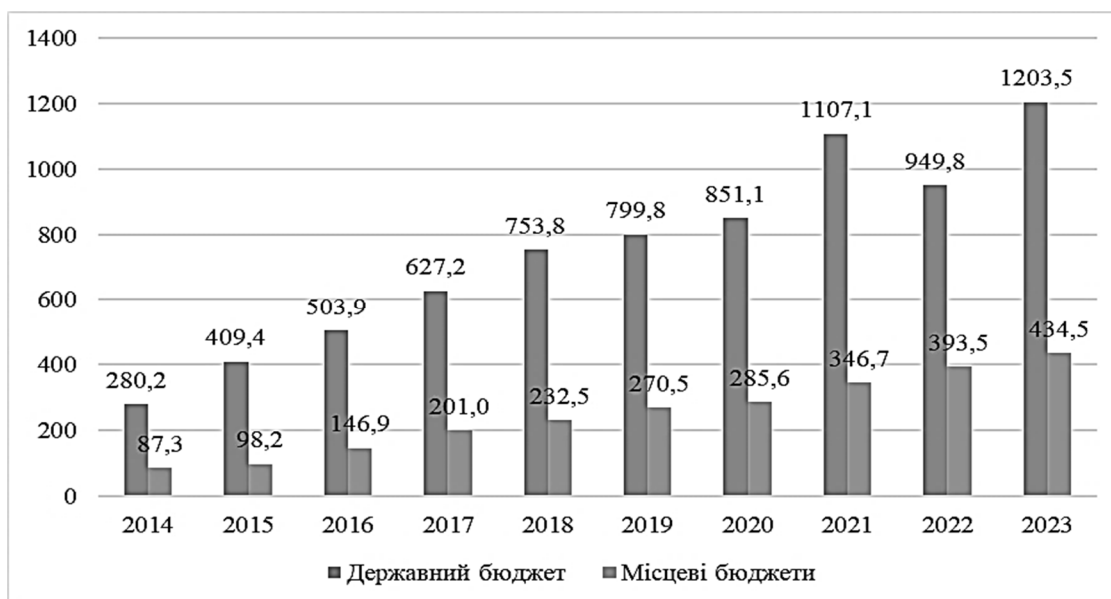

Рис. 2. Податкові надходження до Державного та місцевих бюджетів України (млрд. грн)

Джерело: складено автором на основі [4]

лення мігрувала у безпечні регіони України або виїхала за кордон, що і відобразилося на обсягу податків на доходи фізичних осіб. Скорочення обсягів імпорту та експорту товарів вплинуло на надходження від митних зборів у бік зменшення. У 2023 році вже відбулося помітне зростання податкових надходжень у бюджетах всіх рівнів. Економіка країни почала поступово оговтуватися та адаптовуватися до наявних ризиків. У загальній структурі доходів Державного бюджету податкові надходження становили частку у 45,04%, що свідчить про їх важливість у процесі виконання Державного бюджету України. Аналізуючи податкові надходження, слід відмітити, що найбільший обсяг серед них мають внутрішні податки на товари та послуги 748,1 млрд грн (62,16%), тобто ПДВ з вироблених в Україні товарів чи послуг 214,6 млрд грн і ПДВ з ввезених в Україну товарів чи послуг 366,2 млрд грн. Зростання податкових надходжень було зумовлене змінами у податковому законодавстві, а саме скасування пільг щодо єдиного податку. Відбулося припинення пільгового режиму єдиного податку з 1 серпня 2023 року, скасовує застосування спрощеної системи оподаткування єдиного податку за ставкою у розмірі 2%, а також припиняється можливість ФОП платників єдиного податку першої та другої групи не сплачувати єдиний податок.

Грошово-кредитна (монетарна) політика – одна із невід’ємних складових фінан-

сової політики держави. Даний елемент є комплексом заходів, який відображається як механізм регулювання грошової маси в обігу та розмір відсоткових ставок з метою регулювання рівня інфляції та стимулювання економічного зростання. Функцію регулятора грошово-кредитної політики виконує центральний банк, який також відповідає за зміну облікової ставки та проведення операцій на відкритому ринку. Слід зазначити, що витрати з обслуговування державного боргу залежать від змін відсоткових ставок, що впливає на ефективність прийняття управлінських рішень з питань керування фінансовими ресурсами. Контроль над валютним курсом є важливим для забезпечення стабільності зовнішньої торгівлі та залучення іноземних інвестицій. Грошово-кредитна політика може стимулювати або стримувати економічну активність. Підвищення ділової активності призводить до збільшення податкових надходжень до бюджету. Також дана політика впливає на вартість кредитів. У випадку зниження облікової ставки поживається інвестиційна активність, що призводить до збільшення податкових надходжень від податку на прибуток підприємств.

Інвестиційна політика – спрямована на залучення та ефективного використання інвестиційних ресурсів для забезпечення економічного зростання та розвитку. Залучення додаткових інвестицій в економіку допомагає

розвитку пріоритетних напрямів економіки та створює сприятливі умови для інвесторів. Основні завдання даної політики полягають у:

- створенні сприятливого інвестиційного клімату, який заохочуватиме як внутрішніх, так і іноземних інвесторів вкладати кошти в розвиток різних галузей економіки;
- покращенні умов для активізації інвестиційної діяльності, зокрема шляхом надання податкових пільг, спрощення процедур реєстрації та ліцензування, підтримки інвестиційних проектів тощо;
- розробка умов для розвитку інноваційної діяльності, залучення інвестицій у наукові дослідження та розробки, сприяння впровадженню новітніх технологій;
- створення інституцій, які сприяють залученню інвестицій, зокрема інвестиційних фондів, агентств з розвитку, технопарків тощо.

Досліджуючи особливості інвестиційної політики, можна спостерігати, що на сучасному етапі розвитку Україна фокусується на: іноземному партнерстві, зокрема з міжнародними фінансовими організаціями (МВФ, ЄБРР, Світового банку); розвитку військово-промислового комплексу та критичної інфраструктури; впровадженні реформ для зниження корупції та підвищення захисту прав інвесторів.

Щодо боргової політики, то тут важливо зазначити, що вона визначає принципи управління державним боргом, залученням кредитних ресурсів та їх погашенням. Ефективна боргова політика допомагає забезпечити макроекономічну стабільність, підтримувати інвестиційну привабливість країни та уникати надмірного боргового навантаження. Її основна мета полягає в забезпеченні збалансованості між потребами держави у фінансових ресурсах та можливостями їх залучення на оптимальних умовах, мінімізації боргового навантаження на економіку та підтримці її фінансової стабільності. Формуючи вектор боргової політики, необхідно дотримуватися оптимального співвідношення між різними видами боргових інструментів (внутрішні, зовнішні, короткострокові, довгострокові) з метою мінімізації ризиків та витрат на обслуговування боргу. Інструментами реалізації даної політики є:

1) випуск державних цінних паперів (облігації, казначейські векселі, інші боргові інструменти, що розміщуються на внутрішньому та зовнішньому ринках);

2) залучення кредитів у міжнародних фінансових організацій;

3) управління державними гарантіями (надання державних гарантій за кредитами, залученими суб'єктами господарювання);

4) реструктуризація боргу (зміна умов існуючих боргових зобов'язань).

У зв'язку з повномасштабною війною державний борг України значно зріс – значна частина запозичень спрямована на оборону та підтримку економіки. Зовнішня фінансова допомога від міжнародних партнерів (США, ЄС, МВФ) відіграє ключову роль у підтримці бюджету. Відбудова держави потребує ефективної боргової політики для залучення інвестицій без критичного зростання боргового навантаження. Зокрема, з 2022 року станом на 31 березня 2024 року середньозважена вартість державного та гарантованого державою боргу України скоротилася майже в 1,4 рази – з 7,79% до 5,75%, а середньозважена строковість збільшилася в 1,6 рази – з 6,27 років до 10,04 років [5].

Саме тому, раціональне управління боргом дозволяє забезпечити фінансову безпеку держави, підтримувати довіру інвесторів та уникати кризових ситуацій, пов'язаних із надмірною заборгованістю.

Соціальна політика як елемент фінансової політики держави спрямована на забезпечення добробуту громадян, підтримку соціально вразливих груп та зменшення рівня нерівності. Держава використовує фінансові ресурси для реалізації програм соціального захисту, регулювання ринку праці та розвитку сфери охорони здоров'я, освіти й пенсійного забезпечення. Основні завдання соціальної політики полягають у:

1) забезпеченні соціального захисту населення: підтримка громадян, які опинилися в складних життєвих обставинах (безробіття, хвороба, інвалідність тощо).

2) скорочення рівня бідності: створення умов для підвищення доходів населення, надання соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.

3) підтримка матері та дитини: виплати допомоги при народженні дитини, забезпечення доступності дитячих садків та шкіл.

4) розвиток охорони здоров'я та освіти: забезпечення якісного медичного обслуговування та доступної освіти для всіх громадян.

5) підтримка культури та спорту: створення умов для розвитку творчості, фізичної культури та спорту.

6) забезпечення житлом: будівництво доступного житла, надання допомоги в отриманні житла для соціально незахищених категорій населення.

Серед інструментів соціальної політики держави необхідно виділити: соціальні виплати (пенсії, допомоги, стипендії, інші види соціальної підтримки); податкові пільги (зменшення податкового навантаження для окремих категорій громадян); соціальні програми (програми з підтримки зайнятості, охорони здоров'я, освіти, культури та спорту); регулювання цін (встановлення граничних цін на товари та послуги); контроль за якістю товарів та послуг (забезпечення безпеки та якості товарів та послуг, що надаються населенню).

Повномасштабна війна вплинула на соціальні видатки – збільшено підтримку військових, ветеранів, внутрішньо-переміщених осіб. Поступово відбувається реформа пенсійної системи, яка передбачає накопичувальну систему пенсійного забезпечення. Збільшення рівня мінімальної заробітної плати та соціальних виплат – відповідь на інфляцію та економічну кризу. Також відбувається розвиток системи страхування, яке у позитивній перспективі покращить доступ громадян до медичних послуг.

Митна політика регулює зовнішньоекономічну діяльність та впливає на формування державного бюджету. Держава використовує митні механізми для впливу на імпорту і експорту товарів, контролює переміщення товарів через кордон і визначає митні тарифи та збори. Інструментами впливу та реалізації митної політики є: митні тарифи (ставки податку, які встановлюються на товари, що ввозяться на імпорту або експорту); митні квоти (кількісні обмеження на ввезення або вивезення певних видів товарів); ліцензування (видача дозволів на здійснення імпортно-експортних операцій з певними видами товарів); сертифікація (підтвердження відповідності товарів встановленим стандартам якості та безпеки); митний контроль (здійснення перевірки товарів, що переміщуються через митний кордон, з метою запобігання порушенням митного законодавства).

Особливості ефективності митної політики України відображаються у процесі активної євроінтеграції, а саме адаптації митного законодавства до норм ЄС. Зона вільної торгівлі з ЄС передбачає скасування більшості імпорتنих мит для європейських товарів. Спрощення митних процедур дозволить цифровізувати та

реформувати Державну митну службу. Однак, враховуючи воєнний фактор, було прийнято урядом рішення щодо обмеження експорту стратегічних товарів, підтримка критичного імпорту.

На даному етапі розвитку економіки фінансова політика України зосереджена на трьох головних напрямках:

1. Забезпечення макроекономічної стабільності (контроль за інфляцією, курсом гривні, банківською системою).

2. Фінансування оборони та відновлення країни (міжнародна допомога, військові облігації, реструктуризація боргу).

3. Підтримка бізнесу та громадян (податкові стимули, соціальні виплати, інвестиційні механізми).

За допомогою згаданих фінансових інструментів держава сприяє підвищенню інвестиційної та підприємницької діяльності, стимулює напрямки економіки. Ефективне використання досліджених інструментів фінансової політики є запорукою успішного подолання економічних викликів, забезпечення сталого розвитку та підвищення добробуту громадян України.

З метою покращення ефективності інструментів фінансової політики слід оптимізувати податкову систему, а саме зменшити податкове навантаження на бізнес, що сприятиме детінізації економіки. Використання бюджетних коштів є важливим елементом покращення діяльності інструментів фінансової політики, тому запровадження програмно-цільового методу бюджетування та посилення контролю за використанням бюджетних коштів, оптимізація державних закупівель, допоможуть у покращенні їх ефективності. Розвиток міжнародного співробітництва у сфері фінансової політики та залучення міжнародної допомоги щодо обміну досвідом. Інструменти фінансової політики потребують подальшого дослідження з метою удосконалення та адаптації до сучасних умов, які постійно змінюються під впливом світових економічних коливань. Важливо зазначити, що успіх фінансової політики залежить від багатьох факторів, зокрема, від політичної стабільності, економічної ситуації та міжнародного середовища.

Висновки. У сучасних умовах, які характеризується глобалізацією, технологічним прогресом та мінливістю економічної ситуації, фінансова політика держави відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку, макроекономічної стабільності та соціального добробуту. Ефективне використання інструментів

фінансової політики є вирішальним фактором успіху країни в умовах конкуренції та інтеграції. Проведене дослідження показало, що інструменти фінансової політики, такі як бюджетно-податкова, інвестиційна, боргова, соціальна та митна, мають значний вплив на економічне зростання, інфляцію, рівень безробіття та інші макроекономічні показники. Успішна комбінація цих інструментів дозволяє

державі досягати поставлених цілей та забезпечувати збалансований розвиток.

Ефективна фінансова політика держави є запорукою сталого розвитку, економічного зростання та соціального добробуту. Успіх у досягненні цих цілей залежить від здатності держави адаптуватися до змін, використовувати сучасні інструменти та забезпечувати збалансований підхід до управління фінансами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Чугунов І., Пасічний М. Фінансова політика України в умовах глобалізації економіки. *Scientia fructuosa*, 2016. № 5. С. 5–18. URL: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/820/760> (дата звернення: 13.01.2025)
2. Пасічний М. Д. Фінансова політика держави: монографія. Київ : КНТЕУ, 2019. 440 с.
3. Чугунов І. Я. Бюджетна стратегія суспільного розвитку: монографія. Київ : КНТЕУ, 2021. 532 с.
4. Державний вебпортал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua> (дата звернення: 10.02.2025)
5. Державний борг та гарантований державою борг. Боргова статистика. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovaniy-derzhavju-borg> (дата звернення: 10.02.2025)

REFERENCES:

1. Chugunov I., Pasichnyi M. (2016). Finansova polityka Ukrainy v umovakh hlobalizatsiyi ekonomiky [Financial policy of Ukraine in the context of economic globalization]. *Scientia fructuosa*, no. 5, pp. 5–18. URL: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/820/760> (in Ukrainian). (accessed January 13, 2025)
2. Pasichnyi M. (2019). Finansova polityka derzhavy [Financial policy of the state]. monohrafiya [a monograph]. Kyiv: KNUTE. 440 p. (in Ukrainian).
3. Chugunov I. (2021). Byudzhetna stratehiya suspil'noho rozvytku [Budget strategy for social development]. Kyiv: KNUTE. 532 p.
4. Derzhavnyy veb-portal byudzhetu dlya hromadyan [State web portal of the budget for citizens]. URL: <https://openbudget.gov.ua> [in Ukrainian]. (accessed February 10, 2025)
5. Derzhavnyy borh ta harantovanyy derzhavoyu borh. Borhova statystyka. Ministerstvo finansiv Ukrainy [Public debt and state-guaranteed debt. Debt statistics. Ministry of Finance of Ukraine]. URL: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovaniy-derzhavju-borg> [in Ukrainian]. ((accessed February 10, 2025)